

Johdon vastaus jätevedenpuhdistamohankkeen sisäisen tarkastuksen raporttiin

Kaupunginhallitus päätti 21.9.2020 kokouksessaan teettää sisäisen tarkastuksen Vesiliikelaitoksen Metsäsairilan vedenpuhdistamohankkeesta. Tarkastuksen toteuttaneen KPMG:n raportin perusteella voidaan todeta, että projektin asettamisessa ja johtamisessa on ollut useita puutteita.

Suuren investointiprojektin johtamiseen varatut resurssit ovat olleet riittämättömät. Tarkastusraportin mukaan tarkastajat eivät ole tämän vuoksi voineet varmistua projektijohdon riittävästä perehtymisestä ja osaamisesta hankkeeseen liittyvien hallinnollisten ja taloudellisten tehtävien suhteen. Hankkeen suunnittelussa, urakkavalvonnassa ja operatiivisessa projektijohtamisessa on hyödynnetty ulkoisia rakennuttajakonsultteja. Sisäisen tarkastuksen raportin mukaan voidaan todeta, että kaupungin investointiprojektin johtamiseen varatut resurssit ovat olleet kuitenkin riittämättömät. Kaupungin ja/tai Vesilaitoksen olisi tullut projektin alkaessa tai viimeistään haasteiden ilmetessä lisätä Vesilaitokselle henkilöstöresursseja ja osaamista.

Vuonna 2015 hyväksytyyn hankesuunnitelman mukaisen investointikustannusarvion on todettu olleen huomattavan epätarkka. Kustannukset ovat kasvaneet alkuperäiseen hankesuunnitelmaan verrattuna johtuen mm. odotettua korkeammista tarjouksista pääurakassa sekä hankinnoista, joiden tarvetta ei ole osattu arvioida pitkäkestoisen hankkeen alkuvaiheessa. Myöskään kaikkia hankkeen valmistelu- ja alkuvaiheen kustannuksia, jotka sinällään ovat asianmukaisia, ei ole aiemmassa raportoinnissa sisällytetty osaksi puhdistamoinvestoinnin kokonaiskustannusarviota. Tarkastajat eivät havainneet merkittäviä puutteita hankkeeseen liittyvien laskujen aiheellisuuden varmistamiseen liittyvissä menettelytavoissa, ja siten investointihankkeelle kirjautuneet kustannukset ovat asianmukaisia.

Raportissa todetaan, että hankkeen kokonaistalouden seuranta ja raportointi ei ole ollut systemaattista ja ennakkoivaa. Siihen ovat vaikuttaneet myös sisäisessä tiedonkulussa ja yhteydenpidossa ilmenneet ongelmat. On ilmeistä, että liian niukaksi jääneeseen projektijohdon resursointiin ja epätarkkaan hankesuunnitelmaan yhdistettynä nämä tekijät ovat johtaneet siihen, että hankkeen talouden johtaminen ja siten myös siihen liittyvä raportointi on ollut puutteellista. Hankkeen raportoinnissa on ilmennyt epäloogisuutta ja epätarkkuuksia, eikä kokonaiskuva ole ollut selkeä. Myös hankkeen riskienhallinta on ollut riittämätöntä. Päätöksenteossa hankekuvuudessa ei ole esitetty investoinnin aiemmin kertyneitä kustannuksia eikä niitä ole muullakaan tavalla raportoitu erikseen, ja esitetyissä investointikustannustiedoissa ja -termeissä on ollut ristiriitoja.

Tarkastuksen yhteydessä on lisäksi arvioitu rajoitetulla otannalla hankkeen urakoiden hankintamenettelyitä. Otannan perusteella hankinnat on toteutettu asianmukaisin menettelyin. Operointipalveluiden kilpailutuksessa, joka ei kuulu jätevedenpuhdistamon rakentamiskokonaisuuteen, antoi Vesilaitoksen johtaja marraskuun lopulla johdolle ilmoituksen jääviydestään ja pyysi huomioimaan esteellisyytensä tarjousten vertailussa. Operointipalveluiden kilpailutusmenettelyssä ei tarkastuksessa ole havaittu, että tarjouspyyntö olisi laadittu tai kilpailutusmenettely toteutettu yksittäistä tarjoajaa suosivalla tavalla.

Raportin johtopäätösten johdosta toteutetaan seuraavia jatkotoimenpiteitä:

- Merkittäville, vähintään 1 miljoonan euron investointihankkeille nimetään jatkossa aina projektipäälliköt varahenkilöineen asumisen ja toimintaympäristön palvelualueen johtoryhmässä, jonka tulee myös ylläpitää ajantasaista listausta nimetyistä henkilöistä. Esimiestason vastuulla on varmistua projektipäälliköiden riittävästä osaamisesta ja aikaresursseista kunkin hankkeen laajuuteen ja vaativuuteen nähden. Projektipäälliköt vastaavat hankkeidensa talousseurannasta ja riskienhallinnasta.
- Talouspalvelut tukee ja opastaa hankkeiden projektipäälliköitä ja muita vastuuhenkilöitä siten, että heillä on edellytykset suorittaa vastuullaan olevien hankkeiden talousseuranta asianmukaisesti.
- Talousarvion investointiohjelmassa on vuoden 2022 talousarviosta alkaen esitettävä omassa sarakkeessaan tieto hankkeen kokonaiskustannusarviosta kaikista vähintään 1 miljoonan euron hankkeista. Näiden hankkeiden ollessa monivuotisia on kiinnitettävä erityistä huomiota kokonaiskustannusarvion vuosittaiseen päivittämiseen uutta investointiohjelmaa laadittaessa. Samoista hankkeista ilmoitetaan jatkossa talousarvion investointiohjelmassa arvio kumulatiivisesta toteumasta hankkeen alusta talousarvion laatimisvuoden loppuun asti laskettuna nykyisin esitettävän kuluvaan vuoden menoarvion sijasta.
- Vesilaitoksen johtaja Turkki on toimittanut kaupunginjohtajalle oman selvityksen puhdistamohankkeen sisäiseen tarkastukseen liittyen. Selvityksessä Turkki on myöntänyt hankkeeseen liittyvien tehtävien hoidossa puutteita ja osaamisvajetta raportoinnissa, tiedottamisessa sekä hankkeen kustannusseurannassa. Esille tulleiden hallinnollisten puuteiden vuoksi työnantaja on jo ryhtynyt työnjohdollisiin toimenpiteisiin.